



## Politieke conjunctuur

**Auteur(s):**

De Nederlandsche Bank

**Verschenen in:**

ESB, 83e jaargang, nr. 4175, pagina 846, 6 november 1998

**Rubriek:**

DNB-indicator

**Trefwoord(en):**

conjunctuurindicator

*In de politieke economie is er de theorie dat politici de economie beïnvloeden, maar na de verkiezingen wordt in Nederland meer gesproken over hoe de groei van de economie de begroting zal beïnvloeden.*

**Dat de DNB-conjunctuurindicator ook deze maand wijst op een conjuncturele vertraging, zal geen verbazing meer wekken. De vraag die momenteel actueel is, is de vraag of er sprake zal zijn van een zachte of een harde landing van de economie. Momenteel geeft de indicator, vooruitblikkend tot en met februari 1999, meer ondersteuning voor het eerste.**

### Beïnvloeden politici de economie ...

Net zoals de conjunctuurbeweging in de reële economie, waaraan in deze rubriek aandacht wordt besteed, kent ook het politieke bedrijf haar eigen conjunctuurcyclus. In de politieke economie bestaat er de theorie dat regeringsverantwoordelijke politici de economie zullen proberen te manipuleren om zodoende hun eigen herververkiezingskansen te vergroten. Zeker vlak voor een verkiezing kan het verleidelijk zijn om met korte termijn maatregelen een eenmalige impuls te geven aan de economie. Enerzijds kunnen dit maatregelen zijn die voor bepaalde groepen kiezers direct op de inhoud van hun portemonnee werkt, anderzijds kunnen het maatregelen zijn die een positieve stimulans voor de macro-economie betekenen.

Een rationele verklaring voor dit gedrag berust mede op het bestaan van onvolledige informatie bij de kiezer over de competentie van de regeringsleiders<sup>1</sup>. De kiezer heeft namelijk informatie nodig om te zien of de regeringsleiders wel competent genoeg zijn om zijn belang te dienen. De inhoud van zijn eigen portemonnee en de stand van de economie zijn belangrijke bronnen van informatie voor zijn beslissing. Met andere woorden, de kiezer interpreteert deze cijfers als een signaal dat de regeringsleiders competent zijn om ook in de volgende verkiezingsperiode de leiding van het land op zich te nemen. Is het de leiders eenmaal gelukt om de kiezer te overtuigen van hun competentie, dan kunnen de eerste jaren van de nieuwe regeringsperiode gebruikt worden om bezuinigingen door te voeren om de begroting weer op orde te krijgen.

Pogingen tot empirisch bewijs van deze voorstelling van zaken betreffen vaak de Amerikaanse situatie. In Nederland kan momenteel worden vastgesteld dat er zo vlak na de verkiezingen voorlopig nog geen daling van het tekort op de rijksbegroting in zit<sup>2</sup>. Bovendien stelt de Nederlandsche Bank in haar laatste Kwartaalbericht (blz. 11) vast dat een expliciete tekortdoelstelling ontbreekt in het huidige regeerakkoord.

### ... of laten politici zich leiden door de economie?

Bij de theorie wordt er vanuit gegaan dat politici mogelijkheden hebben om de groei van de reële economie te beïnvloeden. Zeker in de Nederlandse context van een kleine open economie zijn deze mogelijkheden beperkt. Na de verkiezingen is er dan ook meer aandacht besteed aan de omgekeerde relatie: de groei van de economie beïnvloedt de toestand van de rijksbegroting. Om precies te zijn, bij diverse politieke discussies rondom de rijksbegroting hebben de verwachtingen van partijen over de groei van de economie een belangrijke rol gespeeld

---

1 K. Rogoff, Equilibrium political budget cycles, *American Economic Review*, 1990, nr. 80, blz. 21-36.

2 Zie bijvoorbeeld G.E. Hebbink en A.C.J. Stokman, De Europese economie in 1998 en 1999: een voorspelling met EUROMON, De Nederlandsche Bank, *Kwartaalbericht*, september 1998, blz. 29-47.